

سیاست گذاری و راهبری و همکاری بین بخشی در امور سالمندان

تجربه سالمندی، مرهون پیشرفت و رشد تکنولوژی، گسترش و مراقبت های بهداشتی اولیه ، پیدایش تکنولوژی جدید در پیشگیری، تشخیص و درمان بیماریها ، بهبود شرایط اقتصادی- اجتماعی و به دنبال آن کاهش مرگ و میر و افزایش امید زندگی است این در حالی است که این موفقیت بزرگ ، بدون برنامه ریزی، آمادگی و سیاست گذاری صحیح میتواند به یکی از چالش های بزرگ کشور تبدیل شود.

از آنجا که افزایش جمعیت سالمند در کشور ما از شتاب بسیاری برخوردار است، سیاست گذاری و برنامه ریزی سیاسی- اقتصادی مبتنی بر تغییرات سنی جمعیت، در پاسخگویی به نیازهای آحاد جامعه از جمله سالمندان، بسیار حائز اهمیت است. برنامه ریزی برای داشتن سالمندان توانمند، فعال و سالم در فاز جمعیتی آینده ، می تواند سالمندی را تبدیل به یک فرصت مناسب برای جامعه کرده و از بسیاری از مشکلات اجتماعی و اقتصادی که ممکن است با سالمندی جمعیت ایجاد شود ، جلوگیری نماید. سیاستگذاری و برنامه ریزی جامع، باید متناسب با ویژگی های همه جانبه این گروه سنی انجام شود. **حفظ و ارتقاء جوانی جمعیت، اصلی ترین راهبرد حفظ کرامت سالمندی و ارائه خدمات مطلوب به سالمندان عزیز می باشد.**

سیاستگذاری در حوزه سالمندی، به عنوان یک فرآیند حائز اهمیت در نظام سیاسی و اجتماعی به منظور تعیین راهبرد ها، اهداف و برنامه های مربوط به سالمندان است. سیاست ها باید بر اساس اطلاعات علمی و تجربه های مستدل ارائه شوند تا به نتایج مثبتی منجر شوند.

روند طی شده در سیاستگذاری برای سالمندان، نیازمند آگاهی از شواهد مربوط به واقعیت های اجتماعی و جمعیت شناختی جامعه است. بررسی ساختار سنی جامعه و نیازهای آینده، از جمله مواردی است که باید در سیاستگذاری سالمندان در نظر گرفته شود. راهبری مؤثر به توازن بین مراقبت های بهداشتی، حمایت اجتماعی، ارتقای سلامت و بهره وری اقتصادی توجه می کند. سیاستگذاری در امور سالمندان، نیازمند تعامل و هماهنگی بین سازمان ها، نهادها و سیاستگذاران است. این همکاری ها باید بر اساس داده ها و شواهد علمی صورت گیرد و با هدف ارائه مشاوره، ارزیابی و بهبود عملکرد در امور سالمندان انجام شود.

سند ملی سالمندان با هدف پاسخ هماهنگ به چالش ها و فرصت های افزایش تعداد سالمندان کشور به عنوان چارچوبی برای هدایت سیاستگذاری ها، برنامه ها و فعالیت های مرتبط با امور سالمندان تهیه شده است. هدف اصلی سند ایجاد جامعه ای بدون تبعیض سنی و رسیدن به بهترین پیامد برای همه سنین است. بر مبنای این سند، دولت با فراهم کردن یک چارچوب عملیاتی ، راهبری ، هماهنگ سازی و حمایت تمامی سازمان ها، گروه ها و نهاد ها را برای پرداختن به موضوع مهم و پیچیده سالمندی حمایت خواهد کرد. دستگاه های عضو شورای ملی سالمندان باید برنامه ها و فعالیت های مرتبط با سالمندی دستگاه خود را منطبق بر سند ملی سالمندان کشور تدوین نمایند. این دستگاه ها باید با تعاملی هم افزا، هماهنگ و با تعاملات بین بخشی سازنده در راستای تحقق اهداف سند ملی سالمندان تلاش کنند.

اهداف سند مذکور که با توجه به اسناد بالا دستی (قانون اساسی و سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه سلامت و سیاست های کلی جمعیت) و بررسی وضعیت موجود و شرایط مطلوب تدوین شده است ، برقراری عدالت در تامین سلامت و رفاه اجتماعی حوزه سالمندان است . مهمترین جهت گیری های لحاظ شده در هر هدف جهت تعیین راهبردهای و سیاست های اجرایی شامل موارد ذیل می باشد:

۱- ارتقا سطح فرهنگی جامعه در خصوص پدیده سالمندی که راهبردهای آن مشتمل است بر استفاده از ظرفیت های رسانه ها در راستای ارتقای منزلت سالمندان و بهره مندی از توان دستگاه های اجرایی و ظرفیت های بخش خصوصی، تعاونی و سازمان های مردم نهاد در راستای احیا و ارتقای منزلت سالمندان است.

۲- توانمند سازی سالمندان که راهبرد های آن شامل آموزش و مهارت آموزی فرد و مراقبین سلامت سالمندان و ایجاد توسعه محیط های توانمند ساز و توسعه مشارکت اجتماعی سالمندان است.

۳- حفظ و ارتقاء سلامت جسمی روانی اجتماعی و معنوی سالمندان که راهبردهای آن شامل توسعه کمی و کیفی اقدامات پیشگیرانه و خدمات درمانی، توسعه کمی و کیفی خدمات توان بخشی و خدمات سلامت معنوی و معنا داری زندگی برای سالمندان است.

۴- تقویت حمایت های اجتماعی برای ارتقاء سرمایه های اجتماعی که راهبرد های آن شامل تامین معیشت خدمات مالی به سالمندان و توسعه و تقویت خدمات نگهداری از سالمندان و حمایت از توسعه خدمات اجتماعی، دینی ، معنوی ، فرهنگی، هنری ، تفریحی و سیاحتی سالمندان است.

۵- توسعه زیر ساخت های مورد نیاز در امور سالمندی که راهبرد های آن شامل تامین سرمایه انسانی و توسعه فناوری در خدمت رسانی به سالمندان، مدیریت آمار و اطلاعات سالمندان و نهاد سازی در حوزه سالمندی است.

۶- تامین منابع مالی پایدار برای نظام حمایتی از سالمندان که راهبرد های آن مشتمل است بر تامین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای سند و خدمات حوزه سالمندی و تخصیص عادلانه و بهینه منابع مالی .

با وجود اینکه سند ملی سالمندان، یک چارچوب خوب برای هدایت سیاست ها در حوزه ی سالمندی است، چالش های عمده ای نیز در مسیر اجرایی کردن سند ملی سالمندان وجود دارد که مهمترین آنها عبارتند از :

- فقدان برنامه عمل ملی برای سند ملی سالمندان
 - وجود نداشتن ضمانت قانونی در اجرای مفاد سند
 - نبود اعتبار مشخص برای هر نهاد/ سازمان عضو شورای ملی سالمندان به منظور اجرایی کردن سند
 - نیاز به تقویت ساختاری و عملکردی دبیرخانه شورای ملی سالمندان
 - در اولویت نبودن حوزه سالمندی برای سیاستگذاران بالا دستی
- با پرداختن به چالش های یاد شده امکان سیاستگذاری هماهنگ بین وزارتخانه ها و نهاد های عضو شورای ملی سالمندان فراهم می گردد.

همکاری با سازمان های غیردولتی: سازمانهای مردم نهاد و غیردولتی نقش مهمی در ارائه خدمات به سالمندان دارند. همکاری با این سازمانها می تواند شامل تامین منابع مالی، ارائه خدمات به محل زندگی سالمندان، بهبود شبکه حمایت اجتماعی و آموزش و آگاهی بخشی در زمینه سالمندی باشد.

همکاری با نهادهای خصوصی: بخش خصوصی نیز می‌تواند در ارائه خدمات به سالمندان دخیل شود. مثلاً، بیمارستانها و مراکز نگهداری اقامتی سالمندان خصوصی، شرکت های دارویی و شرکتهای فناوری سلامت می‌توانند با بخش دولتی همکاری کنند تا خدمات بهتری به سالمندان ارائه کنند.

همکاری با جوامع محلی: جوامع محلی وقتی که در مراقبت و حمایت از سالمندان مشارکت کنند، می‌توانند راهکارهای موثری برای حمایت از این افراد ارائه کنند. مثلاً، تشکیل شبکه‌های اجتماعی محلی، تربیت و آموزش افراد در خصوص نیازها و مشکلات سالمندان می‌توانند نمونه‌هایی از این همکاری باشد.

به طور کلی همکاری های بین بخشی در امور سالمندان، برای ارتقای سطح خدمات و مراقبت ارائه شده به سالمندان ، ارتقاء سلامت ، مشارکت اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی آنان ضروری است. امید است با اهتمام بیش از پیش سیاستگذاران حوزه سلامت سالمندان در نهاد های مختلف ، زمینه همکاری ها تعاملات هم افزا و نیل به اهداف تعیین شده در سند ملی سالمندان محقق گردد.